

Nr 64

Utlåtande i anledning av Kungl. Maj:ts i statsverkspropositionen gjorda framställningar angående anslag för budgetåret 1956/57 under statens allmänna fastighetsfond m. m., i vad propositionen avser handelsdepartementets verksamhetsområde, jämte i ämnet väckta motioner.

(1:a avd.)

Statens allmänna fastighetsfond

1:o) **Utbyggnad av flygtekniska försöksanstalten.** I propositionen nr 1 har Kungl. Maj:t beträffande kapitalbudgeten (bilaga 31, punkt 1, s. 1 och 2 av bilagt utdrag av statsrådsprotokollet över handelsärenden för den 4 januari 1956) föreslagit riksdagen att till ifrågavarande ändamål för budgetåret 1956/57 anvisa ett investeringsanslag av 140 000 kronor.

Av det äskade beloppet avses 40 000 kronor för uppsättande av en traversanordning, 85 000 kronor för sammanslagning av den nya och den äldre panncentralen samt 15 000 kronor för anskaffande av särskilt förrådsutrymme för bensin och vissa andra eldfarliga vätskor.

Utskottet tillstyrker, att de föreslagna kompletteringsarbetena komma till utförande och att anslag i enlighet med Kungl. Maj:ts förslag anvisas för ändamålet.

Utskottet hemställer,

att riksdagen må till *Utbyggnad av flygtekniska försöksanstalten* för budgetåret 1956/57 anvisa ett investeringsanslag av 140 000 kronor.

2:o) **Säkerhetsanstalter för sjöfarten.** Kungl. Maj:t har föreslagit riksdagen (punkt 2, s. 3) att till ifrågavarande ändamål för budgetåret 1956/57 anvisa ett investeringsanslag av 400 000 kronor.

Utskottet. Under hänvisning till vad utskottet anfört under punkt 52 i sitt denna dag avgivna utlåtande nr 10 hemställer utskottet,

att riksdagen må, med bifall till Kungl. Maj:ts förslag samt med avslag å motionerna I: 213 och II: 460, till *Säkerhetsanstalter för sjöfarten* för budgetåret 1956/57 anvisa ett investeringsanslag av 400 000 kronor.

Statens utlåningsfonder

3:o) Statens lånefond för den mindre skeppsfarten. Kungl. Maj:t har föreslagit riksdagen (punkt 3, s. 3—6) att till ifrågavarande ändamål för budgetåret 1956/57 anvisa ett investeringsanslag av 3 000 000 kronor.

Vidare har i två likalydande motioner, väckta den ena inom första kammaren av herr *Spetz* (I: 416) och den andra inom andra kammaren av herr *Nyberg m. fl.* (II: 552), hemställts, att riksdagen måtte till statens lånefond för den mindre skeppsfarten för budgetåret 1956/57 anvisa ett investeringsanslag av 8 000 000 kronor.

Beträffande de skäl, motionärerna anfört till stöd för sitt yrkande, hänvisas till motionen II: 552.

Utredningen angående aktuella spörsmål berörande det mindre och medelstora tonnage har i ett den 18 december 1954 avgivet betänkande (SOU 1955: 2) föreslagit, att lånefonden för den mindre skeppsfarten tillföres 25 000 000 kronor.

Vidare har utredningen föreslagit bl. a. viss uppmjukning av villkoren för lån från nämnda fond. Härjämte har i utredningens betänkande föreslagits vissa åtgärder för att öka det statliga stödet åt den medelstora skeppsfarten.

Departementschefen har framhållit, att av ifrågavarande betänkande klart framgår, att lönsamheten för detta tonnage är dålig. Volymen av det mindre tonnage — d. v. s. fartyg upp till 500 bruttoton — har varit i stort sett oförändrad från slutet av 1940-talet till 1954. Under det senaste året har dock, enligt vad departementschefen inhämtat, skett en viss tonnageökning genom tillkomsten av ett antal s. k. paragrafbåtar. Dessa båtar har en storlek av nära 500 bruttoton, över vilken gräns det med visst undantag ej är tillåtet att tillämpa tvåvaktssystemet. Märkas bör vidare att det mindre tonnage i stor utsträckning består av gamla fartyg.

Såsom framhållits av såväl utredningen som flertalet remissinstanser kan man icke förutse en nybyggnad av mindre och medelstora fartyg, motsvarande den pågående minskningen, om icke särskilda stödåtgärder vidtages. Såväl ur rent militära synpunkter som med hänsyn till folkförsörjningen under ett krigsläge är det önskvärt, att tillgången på ifrågavarande tonnage ökar. Departementschefen delar utredningens uppfattning, att något statligt stöd i form av subventionering icke bör förekomma. Åtgärderna från statens sida bör i stället inriktas på att förbättra lånemöjligheterna. Härigenom kan en rationalisering av de ekonomiska driftsförutsättningarna och därmed också en självsanering av denna del av sjöfartsnäringen underlättas.

I fråga om det mindre tonnage föreslår utredningen en förstärkning av lånefonden för den mindre skeppsfarten med 25 milj. kronor samt viss upp-

mjukning av villkoren för lån från fonden. I nuvarande läge kan departementschefen icke tillstyrka en så betydande förstärkning av fonden. Dess tillgångar är emellertid f. n. helt ianspråktagna; för att möjliggöra fortsatt utlåning, om än i förhållandevis ringa omfattning, vill departementschefen föreslå, att fonden för nästa budgetår tillföres ytterligare 3 milj. kronor. Vid en förstärkning av fonden med allenast nämnda belopp synes det icke påkallat att lindra lånevillkoren. Ett av chefen för marinen framlagt förslag om särskilda åtgärder i syfte att fartygen göres bättre lämpade för bruk under krigsförhållanden synes departementschefen förtjäna att närmare övervägas. Därest riksdagen icke har något att erinra förutsättes det få ankomma på Kungl. Maj:t att företaga den ändring av de allmänna villkoren och bestämmelserna om lån från fonden, som kan i nyssnämnda syfte befinnas erforderliga.

Departementschefen är icke i vidare mån än nu sagts beredd att taga ställning till de av utredningen framlagda förslagen. Desamma torde böra ytterligare övervägas inom handelsdepartementet.

Utskottet har tidigare vid flera tillfällen understrukit betydelsen ur såväl sjöfarts- som beredskapssynpunkt av det mindre och medelstora tonnaget. I det betänkande, som avgivits av utredningen angående aktuella spörsmål beträffande ifrågavarande tonnage, har framhållits, att den svåra situation, vari detta tonnage befinner sig, icke synes vara tillfällig. Det finnes enligt utredningen anledning räkna med att detsamma kommer att successivt minska, om icke stödåtgärder vidtagas.

Vid sin behandling av motsvarande anslag föregående år uttalade utskottet en förväntan, att förslag i anledning av förenämnda utredning förelades innevarande års riksdag. Utskottet beklagar, att detta icke kunnat ske.

Utskottet delar departementschefens uppfattning, att det statliga stödet för denna näringsgren icke bör ske i form av subventioner utan i stället inriktas på att förbättra lånemöjligheterna. Då fondens tillgångar för närvarande äro helt ianspråktagna och lånebehovet är betydande, torde för att tillgodose samtliga föreliggande ansökningar om lån från fonden fondkapitalet böra tillskjutas ett avsevärt större belopp än som Kungl. Maj:t nu äskat.

Vid bedömande av frågan rörande omfattningen av kapitaltillskottet måste emellertid hänsyn tagas till den starka begränsning av den statliga investeringsverksamheten, som det ekonomiska läget framtingat. Härtill kommer, att enligt av Kungl. Maj:t numera utfärdade föreskrifter skall för prövningen av ansökningar om lån gälla, att företräde skall lämnas ansökning av den, vars behov av medel för avsett ändamål måste antagas icke kunna tillgodoses annorledes än genom lånet samt därutöver att företräde i allmänhet skall lämnas ansökning rörande fartyg, som är byggt eller avses skola byggas i Sverige.

Med angivna begränsning i lånegivningen synes, enligt vad utskottet inhämtat, möjlighet föreligga att inom ramen av ett anslag av 3 000 000 kronor i huvudsak kunna tillgodose det föreliggande medelsbehovet.

Med hänsyn till vad utskottet sålunda anfört är utskottet icke nu berett att tillstyrka större kapitaltillskott än 3 000 000 kronor. Utskottet biträder alltså Kungl. Maj:ts förslag, varav följer att de i ämnet väckta motionerna avstyrkas.

Utskottet hemställer,

att riksdagen må, med bifall till Kungl. Maj:ts förslag samt med avslag å motionerna I: 416 och II: 552, till *Statens lånefond för den mindre skeppsfarten* för budgetåret 1956/57 anvisa ett investeringsanslag av 3 000 000 kronor.

4:o) **Sjöfartsverkets båtlånefond.** Kungl. Maj:t har föreslagit riksdagen (punkt 4, s. 6—8) att till ifrågavarande ändamål för budgetåret 1956/57 anvisa ett investeringsanslag av 500 000 kronor.

1954 års lotsbåtsutredning föreslår i ett den 15 febr. 1955 avgivet betänkande, att båthållningen helt förstatligas och att båtlånefonden därvid avvecklas.

Departementschefen framhåller, att han i princip biträder lotsbåtsutredningens av samtliga remissinstanser tillstyrkta förslag om ett förstatligande av båthållningen vid rikets lotsplatser. Frågan om lotsbåtarnas finansiering och formerna härför synes emellertid, såsom lotsstyrelsen framhållit, böra närmare övervägas av sjöfartsstyrelsen i anslutning till spörsmålet om inrättande av en förrådsfond för sjöfartsverkets materiel över huvud taget. I avvaktan härför torde enligt departementschefen någon ändring i det nuvarande systemet för båthållningen icke böra vidtagas. Båtlånefonden bör sålunda bibehållas även under nästa budgetår; i anledning av den genomförda omorganisationen av den statliga förvaltningen på sjöfartens område bör fondens benämning ändras till Sjöfartsverkets båtlånefond.

Ehuru medelsbehovet för anskaffning av lotsbåtar otvivelaktigt f. n. är betydande, kan departementschefen, med hänsyn till nyss anförda omständigheter och till nödvändigheten att begränsa investeringsutgifterna, icke för nästa budgetår tillstyrka större förstärkning av båtlånefonden än med samma belopp, som anvisats för innevarande budgetår, 500 000 kronor.

Utskottet, som anser sig icke nu böra taga ställning till frågan om ett förstatligande av båthållningen vid rikets lotsplatser, tillstyrker, att båtlånefonden förstärkes med av Kungl. Maj:t äskat belopp.

Utskottet hemställer,

att riksdagen må till *Sjöfartsverkets båtlånefond* för budgetåret 1956/57 anvisa ett investeringsanslag av 500 000 kronor.

5:o) **Fonden för lån till företagareföreningar m. fl.** Kungl. Maj:t har föreslagit riksdagen (punkt 5, s. 8) att till ifrågavarande ändamål för budgetåret 1956/57 anvisa ett investeringsanslag av 3 000 000 kronor.

Anslaget är för innevarande budgetår uppfört med 2 500 000 kronor.

Utskottet. Under hänvisning till vad utskottet anfört under punkt 37 i sitt denna dag avgivna utlåtande nr 10 hemställer utskottet,

att riksdagen må, med bifall till Kungl. Maj:ts förslag och med avslag å motionerna I: 216 och II: 453, I: 217 och II: 457, sistnämnda båda motioner såvitt nu är i fråga, samt II: 555, till *Fonden för lån till företagareföreningar m. fl.* för budgetåret 1956/57 anvisa ett investeringsanslag av 3 000 000 kronor.

Fonden för förslag till statsverket

6:o) **Dispositionsanslag för legodriften vid vissa staten tillhöriga gruvor i Västerbottens län.** Kungl. Maj:t har föreslagit riksdagen (punkt 6, s. 8—11) att till ifrågavarande ändamål för budgetåret 1956/57 anvisa ett investeringsanslag av 2 290 000 kronor.

I överensstämmelse med vad som anfördes i 1954 års statsverksproposition vid anmälan av frågan om medelsanvisning till legodriften (bil. 31, p. 6) bör under förevarande anslag anvisas medel för sådana investeringar, som erfordras för att legodriften skall kunna fortgå i oförändrad omfattning, så länge nu kända malmtillgångar det medger. I enlighet härmed föreslås för nästa budgetår skola anvisas tillhopa 650 000 kronor.

I likhet med kommerskollegium finner departementschefen det angeläget, att omfattningen och beskaffenheten av de nya malmfyndigheterna inom Adakfältet snarast fastställs genom fortsatta undersökningar, så att betingelserna för den framtida gruvdriften kan klarläggas i god tid innan de f. n. bearbetade malmerna utbrutits. Undersökningarna bör enligt departementschefen bedrivas allenast i den utsträckning, som är motiverad med hänsyn till utsikterna till lönsam brytning. Med det sålunda angivna förbehållet tillstyrker departementschefen, att 1 640 000 kronor anvisas för ifrågavarande undersökningar under nästa budgetår.

För nästa budgetår beräknar departementschefen alltså (650 000 + 1 640 000 =) 2 290 000 kronor.

Utskottet tillstyrker, att medel anvisas i enlighet med Kungl. Maj:ts förslag. I likhet med departementschefen anser utskottet, att de fortsatta undersökningarna av nya malmfyndigheter inom Adakfältet böra bedrivas allenast i den omfattning, som är motiverad med hänsyn till utsikterna för lönsam brytning.

Utskottet hemställer,

att riksdagen må såsom *Dispositionsanslag för legodriften vid vissa staten tillhöriga gruvor i Västerbottens län* för budgetåret 1956/57 anvisa ett investeringsanslag av 2 290 000 kronor.

Diverse kapitalfonder

Väg- och vattenbyggnadsverkets förrådsfond

7:o) **Anordnande av en bombsäker oljelagringsanläggning.** Kungl. Maj:t har föreslagit riksdagen (punkt 7, s. 11 och 12) att till ifrågavarande ändamål för budgetåret 1956/57 anvisa ett investeringsanslag av 2 115 000 kronor.

För anordnande av en bombsäker oljelagringsanläggning m. m. har hittills anvisats investeringsanslag å sammanlagt 29 600 000 kronor, därav för innevarande budgetår 2 800 000 kronor. Av den sammanlagda investeringen hänför sig 24 500 000 kronor till en civil del av anläggningen och ett i anslutning därtill uppfört bombskyddat lagerrum för torrgods, 4 800 000 kronor till en militär del av anläggningen, 160 000 kronor till vissa maskeringsåtgärder samt 140 000 kronor till utredning och kostnadsberäkningar avseende viss oljeledning.

Anläggningskostnaderna ha stigit med 340 000 kronor, främst på grund av inträffade höjningar av arbetslöner och ökade kostnader för anskaffning av plåtmaterial. Departementschefen finner denna fördyring böra godtagas. Departementschefen har ingen erinran mot att ett vid oljelagringsanläggningen uppfört lagerrum för torrgods må på vissa närmare angivna villkor uthyras till marinen. För kompletteringsarbeten, vilka erfordras för att lagerrummet skall kunna utnyttjas av marinen, beräknas 275 000 kronor. Vidare förordas, att 1 500 000 kronor anvisas för fullföljande av byggnadsarbetena vid anläggningens militära del.

Utskottet finner sig böra godtaga de verkställda beräkningarna och har icke något att erinra mot vad departementschefen i samband därmed anfört.

Utskottet hemställer,

att riksdagen må till *Anordnande av en bombsäker oljelagringsanläggning* för budgetåret 1956/57 anvisa ett investeringsanslag av 2 115 000 kronor.

8:o) **Anordnande av ytterligare en bombsäker oljelagringsanläggning.** Kungl. Maj:t har föreslagit riksdagen (punkt 8, s. 12) att till ifrågavarande ändamål för budgetåret 1956/57 anvisa ett investeringsanslag av 1 000 000 kronor.

För detta ändamål har såsom investeringsanslag hittills anvisats sammanlagt 7 500 000 kronor, därav för innevarande budgetår 1 000 000 kronor.

Riksnämnden för ekonomisk försvarsberedskap hemställer, att anslaget för nästa budgetår anvisas med 1 000 000 kronor för fortsättning av byggnadsarbetena.

Utskottet tillstyrker, att medel för fortsättning av byggnadsarbetena anvisas i enlighet med Kungl. Maj:ts förslag.

Utskottet hemställer,

att riksdagen må till *Anordnande av ytterligare en bomb-säker oljelagringsanläggning* för budgetåret 1956/57 anvisa ett investeringsanslag av 1 000 000 kronor.

Stockholm den 6 april 1956

På statsutskottets vägnar:

MARTIN SKOGLUND

Vid förestående ärendes slutbehandling inom utskottet ha närvarit

från första kammaren: herrar Karl Andersson, Gustaf Karlsson, Ohlon, Leander, Näsgård, Näsström, fröken Andersson, herrar Hesselbom, Pålsson, Gustaf Andersson, Einar Persson, Birger Andersson, Thun, Sunne och Aastrup; samt

från andra kammaren: herrar Skoglund i Doverstorp, Ward, Malmborg i Skövde, Andersson i Malmö, Åkerström, fröken Elmén, herrar Andersson i Mölndal, Staxäng, Thapper, Nihlfors, Gustafsson i Skellefteå, Hansson i Skegrie, Karlsson i Olofström, Svensson i Stenkyrka och Andreasson.

Reservationer

vid *punkten 3* (Statens lånefond för den mindre skeppsfarten)

a) av herrar *Ohlon, Sunne, Aastrup, Malmborg* i Skövde, fröken *Elmén*, herrar *Nihlfors* och *Gustafsson* i Skellefteå, vilka ansett att

dels det avsnitt av utskottets yttrande, som å s. 3 börjar med »Vid bedömande» och å s. 4 slutar med »motionerna avstyrkas», bort ersättas med text av följande lydelse:

»Behovet av ytterligare ökade lånemedel är sålunda starkt framträdande. Med hänsyn till den begränsning av den statliga investeringsverksamheten, som det samhällsekonomiska läget framtingat, torde dock anslaget för närvarande böra begränsas till 4 000 000 kronor.»

dels ock utskottets hemställan bort ha följande lydelse:

»att riksdagen må, i anledning av Kungl. Maj:ts förslag samt motionerna I: 416 och II: 552, till *Statens lånefond för den mindre skeppsfarten* för budgetåret 1956/57 anvisa ett investeringsanslag av 4 000 000 kronor.»

b) av herr *Staxäng*.

vid *punkten 5* (Fonden för lån till företagareföreningar m. fl.)

a) av herrar *Ohlon, Näsgård, Pålsson, Sunne, Aastrup, Malmborg* i Skövde, fröken *Elmén*, herrar *Staväng, Nihlfors, Gustafsson* i Skellefteå, *Hansson* i Skegrie och *Svensson* i Stenkyrka, vilka ansett att utskottets yttrande och hemställan bort ha följande lydelse:

»Under hänvisning till vad utskottet anfört under punkt 37 i sitt denna dag avgivna utlåtande nr 10 hemställer utskottet,

att riksdagen må, i anledning av Kungl. Maj:ts förslag och motionerna I: 216 och II: 453, I: 217 och II: 457, sistnämnda båda motioner såvitt nu är i fråga, samt II: 555, till *Fonden för lån till företagareföreningar m. fl.* för budgetåret 1956/57 anvisa ett investeringsanslag av 4 500 000 kronor.»

b) av herr *Gustaf Karlsson*.